

Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких
законодавчих актів України щодо припинення державної служби,
служби в органах місцевого самоврядування, звільнення
працівників та інших особливостей трудових відносин на період дії
режиму воєнного стану»
*(реєстр. № 14063-1 від 07.10.2025)**

***Анотація.** В інформаційній довідці представлено результати аналізу пропозицій, передбачених проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо припинення державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, звільнення працівників та інших особливостей трудових відносин на період дії режиму воєнного стану» (реєстр. № 14063-1 від 07.10.2025).*

***Ключові слова:** орган місцевого самоврядування, державна служба, припинення повноважень, призупинення повноважень, начальник військової адміністрації.*

Вступ

Система українського законодавства, у тому числі трудового, зазнала значних змін і стала більш адаптованою до сучасних реалій. Наразі законодавство, що регулює припинення державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, звільнення працівників та інші особливості трудових відносин на період дії режиму воєнного стану перебуває у фокусі змін. У цьому контексті актуалізується питання про підвищення його ефективності.

Основна частина

До Верховної Ради України внесено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо припинення державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, звільнення працівників та інших особливостей трудових відносин на період дії режиму воєнного стану» (реєстр. № 14063-1 від 07.10.2025) (далі – законопроект), метою якого «є створення цілісної, внутрішньо узгодженої та процедурно детальної системи правового регулювання припинення державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, звільнення працівників та інших особливостей трудових відносин на період дії воєнного стану»¹.

Суб'єктами законодавчої ініціативи актуальність запропонованих змін обґрунтовується тим, що практика застосування законодавства виявила низку прогалин, які прямо впливають на реалізацію прав працівників, державних службовців і посадових осіб органів місцевого самоврядування, а також на безперервність надання публічних послуг. Також зазначається, що цим

¹ Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо припинення державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, звільнення працівників та інших особливостей трудових відносин на період дії режиму воєнного стану» від 07.10.2025. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/57619>

законопроектом буде усунуто виявлені прогалини, встановлено однакові підходи, враховано реалії втрати доступу до інфраструктури господарюючого суб'єкта та тривалої відсутності зв'язку з особами.

Згідно з положеннями законопроекту пропонується, зокрема:

- визначити підстави та особливості припинення державної служби у період дії воєнного стану;
- розширити повноваження начальника військової адміністрації населеного пункту в умовах режиму воєнного стану;
- визначити особливості припинення служби в органах місцевого самоврядування в умовах воєнного стану;
- внести зміни до порядку припинення трудового договору з працівником, робоче місце якого розташоване на тимчасово окупованих територіях;
- визнати особисту заяву депутата місцевої ради про складення ним депутатських повноважень як нову підставу для дострокового припинення його повноважень виключно в умовах дії режиму воєнного стану;
- розширити перелік підстав для припинення повноважень голів місцевих адміністрацій в умовах дії режиму воєнного стану.

Загалом підтримуючи зміни, які пропонує законопроект, варто зазначити таке. Доречно звернути увагу на доцільність дотримання принципу демократичності правотворчої діяльності, що закріплений у Законі України «Про правотворчу діяльність»². Названий принцип проявляється насамперед у забезпеченні всім учасникам можливості подати відповідно до закону свої пропозиції щодо предмета та змісту регулювання на відповідних стадіях правотворчої діяльності. Так, згідно з положеннями законопроекту начальника військової адміністрації додатково наділено такими повноваженнями: здійснювати окремі повноваження сільської, селищної, міської ради, її виконавчого комітету та голови; призупиняти повноваження посадових осіб місцевого самоврядування; звільняти посадових осіб місцевого самоврядування; приймати рішення про дострокове припинення повноважень депутата (п. 1, 8 ст. 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» в редакції законопроекту). На нашу думку, відповідні пропозиції потребують обговорення за участі представників об'єднань організацій місцевого самоврядування на загальнонаціональному рівні, наприклад, Асоціації міст України, Всеукраїнської Асоціації об'єднаних територіальних громад тощо, оскільки запропоновані зміни стосуються сільських, селищних, міських рад, їх виконавчих комітетів та голів.

Водночас слід погодитися з можливістю обмеження місцевого самоврядування в умовах воєнного чи надзвичайного стану, оскільки це передбачено згідно зі статтею 21 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»³. Разом із тим, у контексті просування України,

² Про правотворчу діяльність : Закон України від 24 серпня 2023 року № 3354-IX (ст. 3). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text>

³ Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР (ст. 21). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

навіть в умовах широкомасштабного вторгнення РФ, шляхом євроінтеграції доцільно орієнтуватися на засади місцевого самоврядування, закріплені в праві Європейського Союзу. Наприклад, у преамбулі Європейської хартії місцевого самоврядування⁴ наголошено на необхідності широкої автономії органів місцевого самоврядування.

Зауваження техніко-юридичного характеру.

Із метою забезпечення відповідності назви статті її змісту вважаємо за доцільне в положеннях законопроекту, якими пропонується доповнити Закон України «Про державну службу» новою статтею 83¹, слово «особливості» замінити на слово «порядок». Зазначимо, що для визначення законності звільнення значення має не тільки наявність підстави, а й дотримання порядку.

Висновки

Зміни до нормативно-правових актів щодо припинення державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, звільнення працівників та інших особливостей трудових відносин на період дії режиму воєнного стану є актуальними в наш час. Відповідні законодавчі ініціативи мають ґрунтуватися на принципах демократичності й відповідати засадам права Європейського Союзу у сфері місцевого самоврядування.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*

⁴ Європейська Хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text=](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text)